Trakeny na terenie Polski

tekst i zdjęcie: Tomasz Siedlanowski

Na całym obszarze naszego kraju w wielu małych ośrodkach hodowane są w czystości rasy konie trakeńskie. Populacja tych szlachetnych koni jest niezbyt liczna – około 500 klaczy matek – w głównej mierze konie pochodzą ze stadnin państwowych, niegdyś zlokalizowanych w północno-wschodniej części Polski – SK Liski, SK Rzeczna, SK Plękity. Dzięki otwartym granicom i handlowi międzynarodowemu udało się wzbogacić polskie stado o konie ze wschodu i zachodu Europy.

Polscy hodowcy trakeńscy dość swobodnie korzystają (dzięki inseminacji) z reproduktorów trakeńskich z całego świata – głównie z Niemiec, USA, Litwy, Rosji, Białorusi, Estonii. Związek Trakeński w Polsce współpracuje z Centrum Rozrodu Koni w SO Łąck i prowadzącym ośrodek Maciejem Florysiakiem. W ostatnim dziesięcioleciu pojawiło się trakeńskie potomstwo światowych asów sportowych, takich jak Abdullah, EH Sixtus, EH Hohenstein, Heraldik xx, Favoritas xx, EH Buddenbrock, EH Connery, EH Caprimond, Perechlest, Veloce de Favi AA itp.

Na południu Polski hodowcy (głównie ze Śląska) dość konsekwentnie używali w hodowli ogiera wyhodowanego przez Michała Trzopka z Iskrzyczyna (1) Lorda Odera I – syna świetnego skoczka, rosyjskiego Odera z linii Pitagorasa. Wyhodowany przez Adama Krysiaka (2) kary Orion po Lord Oder I w MPMK w WKKW czterolatków zajął 3. miejsce w 2012 r. Trakeńskie konie hodują tam także Zbigniew Borek oraz Łukasz Mrzygłód w Andrychowie (3). W centralnej Polsce jest kilka małych ośrodków hodowlanych w okolicach Warszawy – Andrzej Grad w Dawidach Bankowych (4), Witold Rudnicki oraz Teresa Cielecka w Zaborowie (5), pod Łodzią w Klęku (6) u Krzysztofa Kulika, pod Mławą w Kowalewku (7) u Małgorzaty Sokołowskiej i Piotra Szmytkowskiego, gdzie urodził się finalista MPMK w skokach Wernyhora Di. Andrzej Grad – prezes ZTwP – wyhodował uznanego ogiera Rakoczego po elitarnym ogierze EH Sixtus, finalistę MPMK w WKKW czterolatków w 2008 r.

Na terenie Wielkopolski koło Swarzędza (8) Magdalena Żurowska prowadzi hodowlę izabelowatych trakenów, a Maciej Pietras (utrzymujący konie pod Warszawą) wzbogaca polską populację o potomstwo takich sław, jak K2, Abdullah, Hirtentanz, Favoritas xx czy syn EH Gribaldi – Easy Game. W Kujawsko-Pomorskiem trakeńskie konie hodowane są w Płonku (9) u Agnieszki Wiśniewskiej i Złejwsi Wielkiej (10) u Tomasza Rykaczewskiego. Na Pomorzu Zachodnim jest sporo pojedynczych klaczy trakeńskich pochodzących z SK Liski, Rzeczna i Plękity, ale jedynym ośrodkiem hodowlanym prowadzonym zgodnie z trakeńskim programem hodowlanym jest stajnia Tuczno (11) państwa Gosów, gdzie kryła niemiecki Winword xx, a ostatnio liskowski Aktyw (pełny brat Ajbeka). Potomstwo Winworda z powodzeniem startuje w skokach przez przeszkody – klacz Juka była 8. w MPMK koni sześcioletnich w 2008 r.

Dużo koni trakeńskich jest na Pomorzu w okolicach Stada Ogierów Starogard Gdański. W Lubiszewie (12) hodują trakeny państwo Bolescy, w Mezowie (13) państwo Czerniewiczowie, w Ełganowie (14) Ania i Piotr Szypicowie, w Jaroszewach (15) Piotr Laskowski, w Niestępowie (16) Agnieszka Kokocha, w Wysinach (17) Elżbieta Mallert, w Tuchlinie (18) Andrzej Marcinski, w Uniradze (19) państwo Zielińscy, a pod Gdynią (20) Cezary Kuliś ma jedyne w Polsce konie pochodzące z trakeńskiej rodziny T-Demant 1776 inbredowane na znanego na całym świecie rosyjskiego ogiera Hockey. Dzięki użyciu przez Elżbietę Mallert nasienia elitarnego ogiera EH Hohenstein jej hodowli ogiery Ehrenstein i Eppostein dobrze pokazały się w MPMK w ujeżdżeniu, zajmując w finale wysokie miejsca w pierwszej dziesiątce. W Mezowie pojawiło się pierwsze w Polsce potomstwo EH Buddenbrock. Ośrodek SO Starogard Gdański organizuje stacjonarne próby dzielności klaczy, 100-dniowe testy dla ogierów oraz czempionaty trakeńskie i inne imprezy środowiskowe.

Niewątpliwie największa koncentracja koni trakeńskich jest w północno-wschodniej części Polski, na Warmii i Mazurach, na terenach byłych Prus Wschodnich, gdzie rasa trakeńska powstała i ukształtowała się przez ponad 280 lat racjonalnej hodowli. Tu po II wojnie światowej zgromadzono w państwowych stadninach najcenniejszy trakeński i wschodniopruski materiał hodowlany. Stadniny państwowe Liski, Rzeczna, Plękity, Nowa Wioska (35) i Kadyny (36) to ośrodki wiodące w hodowli koni sportowych w okresie PRL, cieszące się międzynarodową renomą. Obecnie w SK Liski jest niezbyt liczne (ok. 30 szt.) stado klaczy trakeńskich, w SK Rzeczna trwa praca nad odbudową 10–15-klaczowego stada matek trakeńskich. W orbicie stadnin państwowych, na bazie stadninowego materiału, powstały stajnie prywatne, hodujące zgodnie z trakeńskim programem hodowlanym. W sprywatyzowanych Plękitach już niestety nie ma hodowli trakeńskiej, w bardzo silnym ośrodku Marka Romanowskiego w Wozławkach zamiast trakenów obecnie hoduje się konie westfalskie. Poważna i liczebnie mocna stajnia Gerharda Mendla w Połapinie, gdzie wyhodowano dwa uznane w Europie srokate ogiery – Semper LT i Sheridan, przestała istnieć. Nie ma już także hodowli w Zerbuniu państwa Fangratów, gdzie wyhodowano pochodzącą z trakeńskiej rodziny T-Luftsprung 1775 wielokrotną finalistkę MPMK w skokach klacz Pillkallen Havbek.

Obecnie trakeny hodowane są w Różnowie (21) u państwa Przeczewskich, w Sokolniku (22) u Mirosława Kulpińskiego, w Sząbruku (23) u Moniki Machlowicz-Wojsiat i Krzysztofa Wojsiata, w Księżnie (24) u państwa Siedlanowskich, w Kątnie (25) u Marka Szablińskiego, w Samborowie (26) u Edmunda Lazarewicza, w Sasku Małym (27) u państwa Piórkowskich, w Chełchach (28) u państwa Gąsowskich, w SK Galiny(29), w Liwie (30) u państwa Dzikich, w Wójtowie(31) u państwa Markowskich, w Krupolinach (32) u Zofii Szemplińskiej-Domian, a pojedyncze klacze są w dziesiątkach stajni tego regionu.

Trakeńskie konie z Warmii i Mazur odnoszą sukcesy hodowlane i sportowe nie tylko na terenie Polski, ale także – wyeksportowane – w swoich nowych ojczyznach. W Różnowie konsekwentnie realizowany przez lata program hodowlany doprowadził rodzinę Przeczewskich do sukcesów hodowlanych i sportowych – to tam wyhodowano medalistę MPMK w ujeżdżeniu i dobrze skaczącego, uznanego ogiera Czar oraz finalistę MPMK w ujeżdżeniu i WKKW, uznanego ogiera Bossier, tam też urodziły się dwa ogiery – Wezyr i Korynt – zakwalifikowane do körungu w Neumünster. Mirosław Kulpiński, który oparł swą hodowlę na materiale z SK Rzeczna, także zakwalifikował do Neumünster ogiera Cargo (po litewskim Emis), wielokrotnego zwycięzcę polskich pokazów i czempionatów.

Największym międzynarodowym sukcesem może się poszczycić Monika Machlowicz-Wojsiat, której ogier Avatar po Ajbek został w 2012 r. uznany w Neumünster i utytułowany „najlepszym skoczkiem körungu". W TS Księżno wyhodowano kilka koni sportowych i finalistów MPMK w ujeżdżeniu i skokach, a w Samborowie Edmund Lazarewicz doprowadził ogiera Sambor K2 Lazar (po zwycięzcy körungu Neumünster 2001 – K2) do wysokiego 4. miejsca w MPMK w ujeżdżeniu 2012 i uznania do hodowli w rasie wielkopolskiej przez PZHK. Należy jeszcze wspomnieć, że konie trakeńskie sprawdzają się również w WKKW, o czym świadczy fakt zajęcia 2. miejsca w MPMK przez Ambrozjo J – syna liskowskiego Czarczafa z linii Pilgera i liskowskiej Ambrozji po Hamlecie Go, hodowli Jerzego Joskowskiego.

W roku 2013 mija dwadzieścia lat od powołania do życia Związku Trakeńskiego w Polsce. Na mapie Polski pozostały nieliczne ośrodki zajmujące się hodowlą trakeńską przed powołaniem ZTwP: SK Liski (34), SK Rzeczna (33), stajnia Kątno Marka Szablińskiego, Trakeńska Stajnia Księżno państwa Siedlanowskich oraz powstała w tym samym czasie co ZTwP Stajnia Różnowo państwa Przeczewskich. W ostatnim dziesięcioleciu dzięki aktywnej działalności ZTwP hodowla trakenów rozprzestrzeniła się z Warmii i Mazur na cały kraj – szczegóły na mapie. ■

STADNINY ZGODNIE Z NUMERAMI PODANYMI W NAWIASIE W TEKŚCIE

@ więcej na stronie www.trakeny.eu